



Enheten för explosiva varor (RO-EX)

Till kommunala tillståndsmyndigheter för verksamhet
med explosiva varor

Skärpt kontroll över explosiva varor – förändringar i lagen om brandfarliga och explosiva varor

Den 1 augusti träder ändringar i lagen och förordningen om brandfarliga och explosiva varor i kraft. Syftet med ändringarna är att försvåra och begränsa illegal hantering av explosiva varor. Verksamheter som hanterar explosiva varor och tillståndsmyndigheterna (kommuner och MSB) berörs i hög grad av förändringarna.

De nya reglerna består av flera ändringar i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) med tyngdpunkt på ökade krav att kontrollera och lämplighetspröva personer som har tillgång till explosiva varor i tillståndspliktiga verksamheter eller har inflytande över sådana verksamheter. Som en följd av detta införs samtidigt även flera ändringar i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE). Ändringarna gäller från den 1 augusti 2021 och kommer att innebära omfattande förändringar av rutinerna vid tillståndsprovningar, både för företag och för myndigheter.

Nytt i LBE

- Krav på anmälan av personer som deltar i verksamhet med explosiva varor (9 a §).
- Brottsförebyggande åtgärder vid inrättande av byggnader och anläggningar för hantering av brandfarliga och explosiva varor (tidigare endast olycksförebyggande krav) (10 §).
- Nyheter vid tillståndsprovning: Lämplighetsprovning av den som söker tillstånd, föreståndare och personer som är anmälda deltagare i tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor. När den som söker tillstånd är en juridisk person ska provningen även omfatta de fysiska personer som har ett betydande inflytande över verksamheten (19 §).
- Tillståndsmyndigheten ska godkänna personer som anmälts som deltagare i verksamhet med explosiva varor. Godkännande är ett krav för att få delta i verksamheten (19 a §).
- Tillstånd som beslutas av en kommun får gälla i högst tre år (19 b §).
- Om föreståndare, deltagare i verksamhet med explosiva varor eller personer som har betydande inflytande över verksamheten byts ut eller någon tillkommer ska dessa snarast anmälas. Nya föreståndare och deltagare ska godkännas av tillståndsmyndigheten (19 d §).
- Nya skäl för att återkalla tillstånd: Förutsättningarna är inte längre uppfyllda eller det finns annan skälig anledning att återkalla tillståndet (20 §).
- Ett godkännande enligt 19 a § ska återkallas om förutsättningarna för det inte längre finns (20 a §).
- Avgift får tas ut även för godkännande av deltagare (27 §).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Länk till lag om ändring i LBE: [Lag om ändring i lagen \(2010:1011\) om brandfarliga och explosiva varor | Svensk författningssamling \(svenskförfattningssamling.se\)](#)

Nytt i FBE

- Försvarets verksamheter undantas från kravet på anmälan och lämplighetsprövning av deltagare, föreståndare och tillståndssökande (13 a §).
- Krav på tillståndsmyndigheter att innan beslut om tillstånd inhämta yttrande från Polismyndigheten gällande lämplighet för föreståndare, deltagare och den som söker tillstånd inklusive personer med betydande inflytande över verksamheten. Detsamma gäller för nya personer som anmäls enligt 19 d § LBE (14 §).
- Ansökan om nytt tillstånd ska lämnas senast 4 veckor innan det gamla löper ut för att få fortsätta verksamheten enligt det gamla tillståndet under handläggningstiden (19 §).
- MSB får bemyndigande att föreskriva om: Särskilda krav på kompetens hos föreståndare enligt 9 § LBE, tillståndsgivning och –prövning enligt 19 § LBE samt deltagare enligt 9 a § LBE

Länk till förordning om ändring i FBE [Förordning om ändring i förordningen \(2010:1075\) om brandfarliga och explosiva varor | Svensk författningssamling \(svenskförfattningssamling.se\)](#)

Krav på anmälan, prövning och godkännande av deltagare och föreståndare

En av de större ändringarna i LBE är kravet att tillståndspliktiga verksamheter ska anmäla de personer som avses få delta i verksamhet med hantering, överföring, import eller export av explosiva varor till tillståndsmyndigheten (9 a § LBE). De anmälda personerna ska därefter prövas med avseende på lämplighet att arbeta med explosiva varor och godkännas av tillståndsmyndigheten. Godkännandet är en förutsättning för att personerna ska få delta i verksamheten.

Sex månaders övergångstid för anmälan och prövning av deltagare i verksamheter som har gällande tillstånd

Från lagens ikraftträdande den 1 augusti gäller en sex månaders övergångsperiod under vilken samtliga deltagare och föreståndare i verksamheter som har gällande tillstånd ska anmälas, prövas och godkännas. Senast den 1 februari 2022 måste alla deltagare och föreståndare vara godkända för att få fortsätta arbeta med explosiva varor.

Vilka omfattas av anmälningsplikten?

Alla verksamheter som har tillstånd till hantering, överföring, import eller export av explosiva varor och, förutom föreståndare, har personer som deltar i verksamhet med explosiva varor av begärlighetsgrad A, mycket stöldbegärliga, eller B, stöldbegärliga, enligt MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor MSBFS 2019:1.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Exempel på sådana verksamheter är de som hanterar sprängmedel, krut, ammunition eller pyrotekniska artiklar av ovan nämnda begärlighetsgrader. Även de som hanterar stenspräckare omfattas eftersom tändarna till dessa betraktas som stöldbegärliga och tillhör begärlighetsgrad B.

Verksamheter som har tillstånd enbart för explosiva varor av begärlighetsgrad C, exempelvis fyrverkerier som får säljas till allmänheten eller krockkuddar och annan fordonspyroteknik, behöver endast anmäla föreståndare.

Behöver tidigare godkända föreståndare genomgå en ny prövning?

MSB tolkar bestämmelsen som att föreståndare som godkänts i ett tidigare beslut ska prövas på nytt med anledning av det nya kravet på inhämtande av yttrande gällande lämplighet från Polismyndigheten. Detta ska inte ses som tvingande utan det är fritt fram för egna tolkningar. Exempelvis kan kommuner som genomgående har remitterat uppgifter om föreståndare till polisen göra tolkningen att tidigare godkända föreståndare inte behöver prövas på nytt. MSB har tidigare inte gjort så och kommer nu att pröva alla sedan tidigare godkända föreståndare på nytt.

Prövningen av tidigare godkända föreståndare behöver endast omfatta lämplighet.

Vad gäller för oss tillståndsmyndigheter?

Från och med den 1 augusti ska alla tillståndsansökningar prövas enligt de nya reglerna, se ”Ansökan om nytt tillstånd efter 1 augusti” nedan.

Under perioden fram till 1 februari 2022 ska verksamheter som har tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor anmäla samtliga deltagare och föreståndare till den tillståndsmyndighet som utfärdat tillståndet. Tillståndsmyndigheterna ska pröva och godkänna de som bedöms vara lämpliga. I prövningen ingår att före beslut om godkännande inhämta ett yttrande från Polismyndigheten gällande lämplighet för samtliga anmälda personer.

Då det är ett mycket stort antal personer i många verksamheter som ska prövas och godkännas under en begränsad tid ställs stora krav på myndigheterna för att kunna genomföra det. Detta gäller särskilt för Polismyndigheten som ska skriva utlåtanden om lämplighet för deltagare i samtliga verksamheter i Sverige. Tillståndsmyndigheterna rekommenderas därför att uppmana tillståndshavarna att skicka in sina ansökningar så snart det är möjligt efter 1 augusti för att kunna påbörja prövningsprocessen tidigt under perioden. Till detta utskick bifogas ett exempel som kan användas som mall för ett sådant utskick till tillståndshavare. MSB använde detta för att skicka en uppmaning till våra tillståndshavare att skicka in ansökningar. För mindre verksamheter, eller de som omfattas av undantag i MSB:s föreskrifter, kan texten behöva förenklas. Observera att det inte är något krav att använda MSB:s mall, det går bra att formulera ett sådant brev på annat sätt för den som så önskar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Verksamheter som lämnar anmälningar sent under övergångsperioden riskerar att inte få sina godkännanden klara till den 1 februari 2022. Det kommer inte att vara möjligt att utfärda dispenser för fortsatt drift i väntan på godkännande av deltagare.

Vad anmälan ska innehålla

Anmälan ska vara skriftlig och innehålla namn och personnummer eller samordningsnummer för varje deltagare och föreståndare. Om svenskt person- eller samordningsnummer saknas, ska anmälan innehålla födelsedatum och bostadsadress.

Deltagare som endast avses få delta i hantering av explosiva varor av begärlighetsgrad C, mindre stöldbegärliga, enligt MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor MSBFS 2019:1 är undantagna från kravet. Föreståndare ska däremot provas i samtliga verksamheter.

MSB har skapat en blankett för anmälningar som finns tillgänglig på vår hemsida. En ”neutral” version av blanketten bifogas detta utskick och kan användas som mall för att skapa egna blanketter.

Bestämmelser om anmälningar och undantag från kravet finns i MSB:s föreskrifter om deltagare i verksamhet med explosiva varor MSBFS 2021:3

<https://www.msb.se/sv/regler/gallande-regler/brandfarliga-och-explosiva-varor/msbfs-20213/>

Det är varje verksamhets ansvar att välja ut vilka personer som ska anmälas. Tillståndsmyndigheternas ansvar är endast att administrera anmälningarna och pröva de anmälda personerna.

Det kommer många frågor om vilka som ska definieras som deltagare. Definitionen av deltagare är en person som deltar i tillståndspliktig hantering, överföring, import eller export av explosiva varor (Prop. 2020/21:158, s. 19). Någon tydligare vägledning får vi inte i förarbetena till lagen. MSB:s tolkning är att de som avses är personer som medverkar i verksamheten med de explosiva varorna, inte städpersonal, administratörer eller väktare t.ex. Städpersonal får inte släppas in oövervakat i utrymmen där de får tillgång till de explosiva varorna alternativt att de genomgått en säkerhetsprövning av annat slag (utanför LBE) och bedömts tillförlitliga. Detta kan motiveras som en åtgärd enligt 6 § LBE (aktsamhetskraven). Samma synsätt gäller för bevakningspersonal som alltid ska vara säkerhetsprövade enligt annan lagstiftning.

Hur ska anmälningarna hanteras?

Anmälningarna ska vidarebefordras till Polismyndigheten med en begäran om yttrande gällande lämplighet för varje anmäld person. För uppgift om adresser m.m. rekommenderas att kontakta den polisregion som kommunen ligger i. Polismyndigheten ska göra en bedömning gällande personernas lämplighet att arbeta med explosiva varor och skriva ett yttrande gällande detta som skickas till tillståndsmyndigheten. Tillståndsmyndigheten ska sedan, med stöd av uppgifterna i Polismyndighetens yttrande, besluta om godkännande eller avslag för varje anmäld person. Beslut om godkännande kan

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

skickas till verksamheterna i form av listor med godkända deltagare och föreståndare. Om ett avslag skulle bli aktuellt för en eller flera personer så innebär detta att den eller de inte får delta i verksamhet med explosiva varor, vilket bör meddelas verksamheten i ett separat beslut.

Vad gäller när personer byts ut?

Om en person som är godkänd deltagare eller föreståndare byts ut eller om nya personer tillkommer ska dessa snarast anmälas och prövas enligt ovan.

Måste samliga deltagare vara godkända?

Deltagare i verksamhet som omfattas av kravet och samtliga föreståndare måste vara godkända senast den 1 februari 2022. Godkännandet är en förutsättning för att personerna ska få arbeta med explosiva varor. Lagen ger ingen möjlighet till undantag från detta krav.

Det finns även ett nytt krav att återkalla ett godkännande om en deltagare eller föreståndare inte längre uppfyller kraven för att bli godkänd. Detta påverkar inte tillståndet under förutsättning att personen inte fortsätter delta i verksamheten efter att godkännandet återkallats.

Ansökan om nytt tillstånd efter 1 augusti 2021

Vid ansökan om nytt tillstånd efter den 1 augusti 2021 ska, förutom sedvanliga ansökningshandlingar, bifogas uppgifter om följande personer:

- Föreståndare,
- Personer som får delta i verksamhet med explosiva varor av begärlighetgrad A eller B (se ovan), samt
- Om den sökande är en juridisk person, namn och personnummer för de personer som **har ett betydande inflytande över verksamheten.**

Ny anmälan av samtliga personer ska göras varje gång nytt tillstånd söks. Vid ansökan om mindre ändringar av tillståndet som inte innebär några förändringar av personalstyrkan behöver inte någon anmälan av personer göras.

Prövning av personer med betydande inflytande över verksamheten

Genom ändringarna i LBE finns ett förtydligt krav på lämplighetsprövning även av den som söker tillstånd. När den som söker tillstånd är en juridisk person ska en lämplighetsprövning göras av personer med betydande inflytande över verksamheten. Detta gäller för alla tillståndssökande, även de som söker tillstånd till hantering av brandfarlig vara.

Exempel på personer som avses är:

- Om den sökande är ett **aktiebolag**: VD, styrelseledamöter samt övriga personer som har ett betydande aktieinnehav i bolaget. Med ett betydande aktieinnehav avses en

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

andel som är så stor att personen anses kunna utöva ett betydande inflytande över bolagets verksamhet.

- Om den sökande är ett **handelsbolag eller kommanditbolag**: Bolagsmän, verklig huvudman (om det finns någon utöver bolagsmännen).
- Om den sökande är en **ekonomisk förening**: VD och styrelseledamöter.
- Om den sökande är en **ideell förening**: Ordförande och övriga medlemmar i styrelsen.

Prövningen av dessa personer är en del av tillståndsprövningen och gäller därför alla tillståndspliktiga verksamheter, även de som kan undantas från kravet på anmälan av deltagare. Kravet att inhämta yttrande gällande lämplighet från Polismyndigheten gäller även för dessa personer. Personer med betydande inflytande över verksamheten ska inte godkännas av tillståndsmyndigheten men prövningen av dem blir en del av bedömningsgrunden för tillståndet i sin helhet. Om någon av dessa personer skulle befinnas vara olämplig vad gäller exempelvis brottsbelastning kan det påverka möjligheten att bevilja tillståndet.

Om någon av dessa byts ut

På samma sätt som för föreståndare och deltagare så gäller att om någon av de anmälda personerna med betydande inflytande över verksamheten byts ut eller om nya tillkommer så ska detta snarast anmälas till tillståndsmyndigheten.

Viktigt att söka nytt tillstånd i god tid!

Ytterligare en ny regel (19 § FBE) införs med ändrade krav för att få fortsätta driva en verksamhet under handläggningstiden av ett nytt tillstånd.

En verksamhet som ansöker om nytt tillstånd får fortsätta sin verksamhet enligt det gamla tillståndet under handläggningstiden **endast** om ansökan lämnats in senast **fyra veckor** innan det gamla tillståndet löper ut. Det är därför mycket viktigt att den som önskar få ett nytt tillstånd lämnar in sin ansökan om detta i god tid för att undvika risken att tvingas stoppa verksamheten i väntan på nytt tillstånd. Tillståndsmyndigheterna kommer inte att som idag kunna lämna medgivande att fortsätta driften under handläggningstiden när ansökan om nytt tillstånd lämnats in då mindre än fyra veckor återstår av giltighetstiden för det gamla.

Denna regel gäller alla tillstånd, även för brandfarlig vara.

Det rekommenderas att upplysa samtliga tillståndshavare om detta.

Giltighetstid för tillstånd

En ändring i reglerna om giltighetstid för tillstånd införs i LBE: Tillstånd som beslutas av en kommun får gälla i högst tre år.

Ändrade regler för återkallande av tillstånd

Två nya skäl för återkallelse av tillstånd tillkommer i LBE.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

- Förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda.
- Det finns någon annan skälig anledning att återkalla tillståndet.

Exempel på när förutsättningarna för tillståndet inte längre ska anses uppfyllda är om föreståndare saknas, tillståndshavaren begått ett allvarligt brott, försatts i konkurs eller ställts under förvaltare.

En annan skälig anledning att återkalla tillståndet kan vara om en verksamhet har icke godkända deltagare som arbetar med explosiva varor.

Ändrade krav på byggnader, anläggningar och anordningar för hantering av brandfarliga och explosiva varor

Ändringen är ett tillägg till 10 § LBE att byggnader, anläggningar och anordningar för hantering av brandfarliga och explosiva varor även ska vara inrättade med hänsyn till risken för obehörigt förfarande. Det innebär att man även måste ta hänsyn till risken för inbrott och stölder vid uppförande av byggnader och andra anläggningar för hantering av brandfarliga och explosiva varor. Bestämmelsen bör inte innebära krav på några större förändringar, åtminstone inte för explosiva varor. Kravet att vidta åtgärder för att förebygga obehörigt förfarande finns redan i 6 § LBE.

Avgifter

Det blir tillåtet att ta ut avgift även för godkännande av deltagare i verksamhet med explosiva varor.

Upplysningar

Information om förändringarna finns även på MSB:s hemsida

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandfarligt-och-explosivt/lagen-om-brandfarliga-och-explosiva-varor/skarpt-kontroll-over-explosiva-varor/>

För övriga frågor kontakta MSB via epost till registrator@msb.se